

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr.

Fylke: **Sogn og Fjordane**

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: **Leikanger**Emne: **Ymse attåtfer**Bygdelag: **Fresvik**Oppskr. av: **Lasse E. Breilid**Gard: **Breilid**(adresse): **Fresvik i Sogn**G.nr. **44** Br.nr. **3**

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Oppskrifti er etter eigi røynsle og forteljing av gamle folk .

Lasse E. Breilid alder 54 år ,
han har før det meste havt som heimelsmenn far sin ,
Eirik Breilid alder 95 år ,
og grannen ,
Bendik Breilid alder 88 år .

"Einstape" - uttalast - "einstabbe" - her i Fresvik .

Sender inn forteljaren sitt handskrivne svar .
Gjer vel å send meg kopi når De maskinskriv dette .

Fresvik den 1.mars 1949

N. J. VANGSNES
FRESVIK - SOGN

2949

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Spørsmål Attåtfor.

2

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Når eg skal svare på desse spørsmål:
Kva som har vore og vert bruka som
attåtfor i vår bygd, so vert det mykje
av spørsmåla, som eg må utelukka,
avdi det ikkje har vore nytta her.

Men mykje anna hjelpesfor, som ikkje er
nemnt på desse spørreskjema skal
eg heller ta med.

Når det gjeld røtter som for, so er
det i våre dagar svært lite det vert
nytt. Og dei røtter som one kjemmer
til har vore og delvis vert nytta er
"Trauske". Trauskerøttene vert pukka
på åkeren om våren etter at den er
upp-pløggd. Ein brukar då hakke og
grev røttene opp med, ristu vel av
dei moldi, og legg dei i tångar på
åkeren. Etterpå sek ein å ber det av
åkeren i bytter, eller har ein mykje

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

2949

so kan ein lesa det i Kyrra og Køyra
 det vekk. Skal det då brukast som
 for, vert det lagt i rennande vatn
 og vaska fint snoldi av. På einrskilde
 gardar i vår bygd vert desse røtter
 brukt som for eudi, men helst som
 næidfor til kyr om våren, når det vert
 lite om høy og anna stråfor. Desse
 røttene vert helst brukte i rå til-
 = stand. Dei vert og rekna som godt
 mjølkfor, og vart mykje nytta under
 siste verdenskrig.

Brezner.

Brezner, Einstape, har ikkje vore
 nytta her som hjelpefor dei siste
 50 år. Men føre den tid brukte dei
 nokk å skjara einstape tidleg på
 sūmareu. Turka den i hesjar og hadde
 den i hūs. Om vintereu vart den so
~~att~~ att-teken og hakka, og brukt

som sørpefor. Dette vart rekna for
 simpelt for, dersom ein ikkje hadde
 litt mjøl å strø över med. Var
 ikkje nytta under siste verdenskrig
 Tang og Tare.

Tang har vore mykje bruka som faddar
 og mæidfor her i vår bygd, men ikkje
 nelt årvisst. Under siste verdenskrig
 vart det nytta mykje. Tang vart helst
 sanka i Febr mars og april. Dei reidde
 ein brukar å skjera tangen med ei,
 ein stuttgå. (stuttborv) Vert sanka
 i båt og førd til lands. Vert so koyrd
 eller bore i sekke på ryggen til gards
 Tang vart for det meste kott, eller
 ein sler på kokande vatn og strør
 litt mjøl över. Dette vart for det
 meste brukt til kyr griser og geiter.
 Tang vart ikkje rekna for å vera noko
 sers godt for, men eit hjelpeleg mæidfor.

Tare vert ikke nytta her.

170 auma for som og kanner til vert nytta her hjå oss, er lyng. Hestelyng (Rosslyng) på mange gardar her, vert Rosslyng nytta som attåttfor men og som mæidfor. Lyngen vert skoren om hausten, eller tidleg på våren med ljå (stuttare). Vert den skoren om hausten, legg dei hau i store stål (dünkar) ute i marki og dekkar yver med kvist og fjerubar. Om vinteren vert den kjørd heim og bukt til sau kyr og hest. Til hest og kyr vert den skoren på hakkemaskin, vert bløytt med vatn og strøydd med kraftfor. 170 auma hjelpefor som vert nytta her er; Ris av bjørk selje og alm. 17lt ris må brukast etter kvart som det vert hogge av. 170 desse rissortar er almeris

rekna for å vera best. Om våren
når selja går i tvei, nyttar dei og
borken av aln og selje. Flombork
er rekna for godt mjølkefor.

Bork av osp vert og delvis nytta
som attåttfor somme stader her.
Ein skjær då fyrst vekk ~~borken~~ den
ypperste borken (Korpen) utaupå
sriet med bandedniv. Den borken som
vert nytta, og som ligg nærmast
veden. Spekkar dei av med banded-
niv eller skavl. Vert bruka helst
til kyr. I eldre tider for ca 60-70
år sidan, brukte folk her å sanka
reinsmose til dyrefor. Reinsmosen
tok dei om hausten på fjellet, stappa
dei i sekker og ~~bar~~ bar dei heim.
Det var fullt dagarbeid for ein
mann å få heim ei bøk for dagen.
(ca 2 sekker.) Reinsmosen vart nytta

7
til kyr sau og geit. Dei nyttar han
på denne måten: Ein slo fyrst litt
varmt vatn yver nosen, etterpå
strøydde dei ned litt salt, eller
dei slo yver lake av sild og
gav dyri det slik.

2949

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING